

Slovenski dom

Štev. 152.

V Ljubljani, petek 8. julija 1938.

Leto III

Predsednik bolgarske vlade Kiosevanov o zunanji in notranji politiki Bolgarije: Bolgarski odnosi do Jugoslavije in balkanskih držav

Sofija, 8. julija. AA. Bolgarska brzojavna agencija poroča: Ministrski predsednik in zunanji minister dr. Kiosevanov je imel sredi v sobranju govor med debato o prestolnem govoru. Kiosevanov je rekel, da vlada pravično izvaja zakone, dviga avtoriteto oblasti in varuje mir v notranjosti. »Taka politika in rodoljubje bolgarskega naroda so nam omogočili, da smo zopet vzpostavili varnost in mir v domovini, vendar pa smo omejili nekatere svobode, določene po ustavi. Storili smo pa to v korist bolgarskega naroda. Leta 1935 je vlada izdala proglas, v katerem pravi, da bo preučila možnosti in pogoje za sodelovanje naroda v vladi. Nikdar nismo mislili, da v okviru ustave uvedemo kak drug kot pa demokratski režim. Vsak drug sistem je namreč nasproten izročilu bolgarskega naroda. Bilo pa je potrebno ustvariti novo obliko demokracije, ki lahko združi vse politične in socialne sile. Predvsem pa je hotela vlada ohraniti vzajemnost in neodvisnost med tremi vrstami izvajalcev državne oblasti. V primeru spora med temi tremi oblastmi sodeluje vodja države kot razsodnik tega spora.

Prva naloga vlade pa je bila, da zavaruje bolgarske meje in da zagotovi trajen zunanji mir. Država se hoče zavarovati pred vsemi mednarodnimi spori. Dasi je bil ugled Zveze narodov zelo

omajan, hoče Bolgarija ostati zvesta tej ženevski ustanovi, ker vidi v njej zaščitnico šibkejših držav. Vlada pred nami je dobila nejasno zunanjo politiko. Mi pa smo se podali na pot miroljubnega sodelovanja in sporazumevanja s posameznimi sosednjimi državami. To politiko ste pravilno razumeli in jo spoštujete naši balkanski sosedi ter je tudi rodila dobre sadove. Sedaj je zopet zraslo zaupanje v Bolgarijo in njen mednarodni pomen se je dvignil. To je naši vladi omogočilo, da smo sklenili pogodbo o večnem prijateljstvu z Jugoslavijo. Ta pogodba je odprla nove strani v zgodovini obeh držav, to je strani pristranskega prijateljstva in miroljubnega sodelovanja. Naši prijateljski odnosi s Turčijo so nekaj časa nekoliko trpeli, vendar pa se sedaj razvijajo odnosi v duhu pakta pogodbe o večnem prijateljstvu iz leta 1925. — V zadnjih dveh letih smo z Romunijo obnovili pogajanja za razčiščenje vseh spornih vprašanj. Upamo, da se bodo ta pogajanja kmalu zaključila z zadovoljivim sporazumom v vseh vprašanih in da se bodo naše prijateljske vezi z Romunijo okrepile. Prav tako upamo tudi, da bomo z vzajemnim popuščanjem kmalu zadovoljivo uredili vsa sporna vprašanja z Grčijo. Predsednik grške vlade Metaxas je že izpričal svoje prijateljsko razpoloženje, ko je pristal na to, da naj se gospodarska vpra-

šanja izločijo iz ostalih vprašanj. Na ta način se vlada lahko sedaj pogaja z Grčijo za trgovinski sporazum in bolgarski poljedelski pridelki bodo našli nov trg. Bolgarija vzdržuje prijateljske zveze z vsemi velesilami, ker želi povečati izvoz bolgarskih pridelkov. V tem smislu smo že dosegli sijajne uspehe. Pa tudi z vsemi drugimi državami, posebno s Poljsko, Češkoslovaško, Švico, Madžarsko itd. smo v dobrih gospodarskih in kulturnih zvezah, ki se iz dneva v dan širijo. Svečano in iskreno izjavljam, da je politika moje vlade popolnoma neodvisna in da jo vodijo samo vidiki, da je treba bolgarski narod čimbolj zaščititi. S tako politiko bolgarski narod ne bo več tvegal, da bi se boril in prelivljal svojo kri za tuje koristi. Zunanja bolgarska politika izključuje sleherna presenečenja.

Vse to je privedlo do tega, da si je Bolgarija povsod zopet pridobila popolno zaupanje in da so njene meje s sporazumom z balkanskimi državami zacementirane. Tako imamo sedaj vse pogoje za koristno delo v domovini. Državni proračun je dejansko v ravnotežju. Vlada je začela z javnimi deli, ki bodo podprla narodno gospodarstvo in zagotovila kulturnim potrebam države.

Svoj govor je Kiosevanov zaključil s pozivom za edinstvo vsega naroda.

Vesti 8. julija

Poslanski klub za vzdrževanje kulturnih in gospodarskih odnosov s Francijo so ustanovili v belgijski zbornici.

Kongres mednarodne kmetijske zveze se je pod pokroviteljstvom predsednika dr. Beneša začel v Pragi. Pri začetku kongresa je imel govor tudi predsednik vlade dr. Hodža, ki je dejal, da je gospodarska in socialna trdnost Češkoslovaške eden glavnih pogojev miru v Evropi.

V angleški poslanski zbornici se bo v ponedeljek začela razprava proti poslancu Sandysu, ki je na nedovoljen način dobil v roke dokumente o angleškem oboroževanju.

Valencijska vlada je razpisala notranje posojilo za utrjevalna dela. Podpisovati ga morajo predvsem denarni zavodi. Dozdej je vpisanih pol milijona pezet.

Proti narodno-socialistični propagandi na Poljskem, nezakoniti seveda, je ostro govoril v poslanski zbornici poslanec Downar, ki je duhovnik. Ministri za narodno obrambo, za notranje in zunanje zadeve, na katere se je v svojih izjavah obračal, niso na njegove ugotovitve nič odgovorili.

Hitler je določil, da bodo letošnji narodno-socialistični dnevi v Nürnbergu od 5.—12. septembra. Ni še znano, ali bodo hitlerjevski voditelji ob tedanjih slavnostih razodeli kakšno novo smernico glede zunanje in notranje politike.

Madžarske oblasti so dale zapretili voditelja madžarskih narodnih socialistov majorja Szalasya, ki je bil pred kratkim obsojen na 10 mesecev trdnjavske ječe.

Verižništvo v živili se je zelo razpaslo po Dunaju, kakor piše »Völkischer Beobachter«, ker Dunajčani niso zadovoljni s »črnim vragom«, kakor pravijo enotnemu črnemu kruhu, ki ga morajo jesti skoraj vsi Nemci. (Kakšen je ta kruh, vedo povedati naši sezonski delavci, ki se v trumah vračajo iz Nemčije in prinašajo s seboj tudi kosce kruha za zgled.)

Na daljši obisk v nacionalistično Španijo je včeraj dospel predsednik francoske ljudske stranke Doriot. Na meji so Doriotu Španci priredili navdušen sprejem.

Načrt za posebno pomoč angleškim kmetom, ki so letos zelo trpeli zaradi suše, je izdelala angleška vlada in ga bo kmalu uveljavila.

Za popolno neodvisnost Indije, zlasti za neodvisnost od angleškega kapitala, se je v svojem govoru v Londonu zavzemal bivši predsednik indijskega narodnega kongresa Pandit Nehru.

Angleški načrt za odpoklic prostovoljcev iz Španije ne bo mogel stopiti v veljavo pred jesenjo, piše nemško hitlerjevsko časopisje.

Trgovski razgovori med Francijo in Nemčijo bodo v kratkem končani. O vseh važnih vprašanjih so se zastopniki obeh držav že sporazumeli.

O novih določilih za plovbo na Donavi se bo z romunskimi oblastmi razgovarjal nemški minister Marcus, ki je dospel v Bukarešto.

Zakon o obveznem zavarovanju delavcev zoper brezposelnost je sprejela belgijska poslanska zbornica.

Pogajanja za trgovsko pogodbo med Bolgarijo in Japonsko se začne danes v Sofiji, kamor so japonski zastopniki že dospeli.

Angleški diplomatski zastopnik pri vladi generala Franca se bo v kratkem vrnil na svoje službeno mesto z novimi navodili, katere je dobil od svoje vlade.

Zaradi bega sovjetskega generala Samojloviča k Japoncem so v Sibiriji prišli večje število visokih rdečih uradnikov, 20 od njih so jih ustrelili brez sodbe, češ da so delali proti socializmu.

Politične ujetnike, ki jih ima valencijska vlada zaprte kot talce, so začeli že pošiljati iz Valencije v Barcelono po morju. To kaže, da pričakujejo v kratkem Francoskega napada na Valencijo.

Pri plovbah na Japonskem je našlo smrt 234 ljudi, 600 jih pogrešajo, ki so najbrž tudi umrli, 600 jih je pa hudo ranjenih. Tako se glase najnovejši podatki.

Vojaske oddelki držav Male zveze so nastopili ob pridelitvah v Pragi pred 250.000 gledalci, kakor poročajo česki listi. Nastop zavazniških vojakov je bil deležen posebnega navdušenja.

O usodi Kitajske piše veliki italijanski list »Corriere della Sera« ob prvi obletnici kitajsko-japonske vojne in pravi, da je kitajska nesreča v tem, ker niso bili Kitajci nikdar svobodni v svojih odločitvah, marveč so bili enkrat pod vplivom Rusije, drugič pod vplivom evropskih kapitalističnih družb.

Organizacija poljskih kemikov je poslala prosvetnemu ministru zahtevo, naj prepove Judom študirati kemijo na poljskih vseučiliščih.

Zaradi prihoda turške vojske v Aleksandretto so po vsej Siriji včeraj razglasili »stavko žalostie«.

Poskusne polete čez Atlantsko morje bo sredi tega meseca začela nemška letalska družba Luft-hansa. Družba ima načrt, urediti redno letalsko zvezo med Evropo in Združenimi državami in sicer dvakrat tedensko.

Pomembna narodna in prosvetna prireditev onstran Karavank:

Slovenski dan na koroški Brnci

Ljubljana, 8. julija. Včerajšnji »Koroški Slovenec« prinaša zanimivo poročilo o pomembni manifestaciji koroških Slovencev na Brnci, iz katerega povzemamo naslednje:

»Pričakovali smo, da bo prva večja naša kulturna prireditev v novi državi privabila stotine rojakov. In res se je zbralo zadnje junijsko nedeljo nad 600 Zilanzov in Rožanzov ter rojakov od Vrbskega jezera do Podjune, da manifestira svojo slovensko narodno zavest o priliki prireditve »Dobračac« pri Prangarju v Zmotičah. Udeležba bi se bila nemara še dvajseta, če ne bi bila grozila popoldanska nevihta.

V jedrnatih besedah je zastopnik »Dobračac« g. Maks Trunk otvoril slovenski dan s pozdravom vodji države, zbranim rojakom, kraj, vodju nar. soc. stranke in zastopnikom nemških društev. Mehko je nato legla ubrana naša pesem, zapeta od Brncanov pod vodstvom Kropivnika Ivana, med zbrano občinstvo. Z njo je tekmovala vedra dekliška pesem zilskih deklet. Smo občutili spet in spet znamenje slovenske melodije, zapeta od postavnih fantov in brbkah naših deklet, in ne moremo se ubraniti njenemu pričevanju o našem slovenstvu.

Resni del sporeda je uvedel solospjev himne »Nmaj črnez jizaroc« v priredbi Primoža Košata. Posrečeno nadaljuje doslej nepoznane kitice. Nato je povzel besedo predsednik S. P. Z. gospod dr. Tischler in govoril o tisočletni slovenski zgodovini na koroških tleh in o naši zemlji, »ki je narod rodila in redila in ga bo vse dotlej, dokler ji bo služil in ji ne postane nezvest ter je ne zamenja s tovarno in potnikovo palico na državni cesti«. Nekam swareče se se glasile besede, da »zemlja daje vsakdanji kruh ter vzdržuje nepokvarjeno narodovo kri in njega življenjsko silo le, dokler ji narod daje zvestobo za zvestoboc. Govornik je potem posegel v sodobne politične prilike in izjavil:

»Zreli smo stopiti v novi čas. V kolikor smo bili dolžni doprinesiti svoj del k ureditvi novih prilik, smo to storili 10. aprila 1938. Znak naše zrelosti je, da smo vsi brez izjeme izrazili novi državni popolno lojalnost. S tem smo dokazali, da so zastopniki koroških Slovencev pri merodajnih krogih v Celovcu in na Dunaju res govorili v imenu slovenskega koroškega naroda in s tem smo si ustvarili podlago za naše nadaljnje kulturno in gospodarsko življenje. Nimamo sicer v rokah nobenega zakona, ki bi nam v novi državi zagotavljal pravico narodne samobitnosti. A mi smo tu in smo ravno 10. aprila dokazali, da smo dobro organizirana celota. Na drugi strani imamo več od papirnatih zakonov. Führer sam v svoji knjigi govori o narodnostnem

vprašanju in ugotavlja, da narodna pripadnost ni posledica posameznikove volje, marveč posledica rojstva, krvi in miselnosti. Če človek svoj občevalni jezik tudi spremeni, po krvi in mišljenju ostane Nemec

Angleške bojne ladje plovejo z močnimi ojačenjem v Haifo

Palestina pred splošno arabsko vstajo

London, 8. julija. o. Zaradi vsebolj rastočih nemirov v Palestini, ki so zadnje dni zahtevali že blizu 100 smrtnih žrtev, med njimi več angleških častnikov in policistov, je angleška vlada v naglici poslala nova ojačenja iz Egipta. Včeraj sta iz Aleksandrije odšla dva ojačena bataljona motorizirane pehote in več letalskih oddelkov. Včeraj je v Haifo priplulo več angleških bojnih ladij, med njimi veliki križarki »Enterprise« in »Emerald«. Z Malte plove v Haifo admiralska ladja »Repulse« z več enotami. Na ladjah je okrog 5000 mož mornariške pehote, ki jo bodo izkrcali v Haifi in poslali v razne palestinske predele. Razen tega bodo v Haifo in iz Londona te dni odšle številne vojaške čete. Z vsemi temi oddelki hoče Anglija zadušiti nemire v Palestini, ki zavzemajo vedno večji obseg. Položaj je nevaren, zlasti zaradi tega, ker so

se dvignili arabski in beduinski rodovi v Transjordaniji ter Hoggarthu in se zbirajo ob palestinski meji. Med njimi in angleškimi obmejnimi oddelki je prišlo do več ostrih spopadov. Angleški oddelki so zalotili večjo skupino Beduinov, ki so prekorčili Jordan, jih razpršili, njihovega poglavarja, ki igra važno vlogo v sedanjih nemirih, pa živega ujeli. Zaradi pritiska Arabcev in Beduinov na Palestino Angliji z vso naglico postavlja žične ovire ob meji proti Transjordaniji in proti Siriji. V žico bodo spustili elektriko visoke napetosti.

Angleška vlada je pooblastila visokega komisarja v Palestini, da lahko razglasi vojno stanje kjerkoli in kadarkoli se mu zdi potrebno. Vojno stanje traja zaradi včerajšnjih nemirov v Haifi, v Tel Avivu in v Jaffi. Boje se, da bi v Palestini izbruhnila splošna krvava vstaja Arabcev.

Mednarodna konferenca za begunce iz Avstrije in Nemčije

Evian, 8. julija. o. Na včerajšnji seji mednarodne konference za pomoč političnim beguncem iz bivše Avstrije so izvolili za predsednika odbora Amerikana Taylorja, za častnega predsednika pa francoskega senatorja Berengera. Izvolili so dva pododborna, ki naj proučita pogoje za organizacijo in varstvo političnih beguncev ter izdelata poročilo o tem, kakšno so pogoji za naseljevanje tujcev in priseljenski zakoni v državah, ki bi prišle za politične begunce, predvsem Jude, v poštev. V teh pododbornih so zastopniki Belgije, Anglije, Združenih držav, Francije, Holandije, Švice, Brazilije in Kanade. Na prvi seji pododborna je holandski zastopnik Andreae dejal, da Holandija ne more Judom in drugim političnim beguncem dovoliti naseljevanja v svojih čezmorskih posestvih, ker je podnebje tam za bele ljudi nevzdržno.

Na včerajšnji seji pododborna so sklenili tudi, da se bo prvi baval s tehničnimi vprašanji, ki jih prinaša problem beguncev, drugi pa bo ugotovil, koliko beguncev bi bile pripravljene razne evropske države sprejeti bodisi na svoje evropsko ozemlje, bodisi v kolonije. Tehnične podatke o begun-

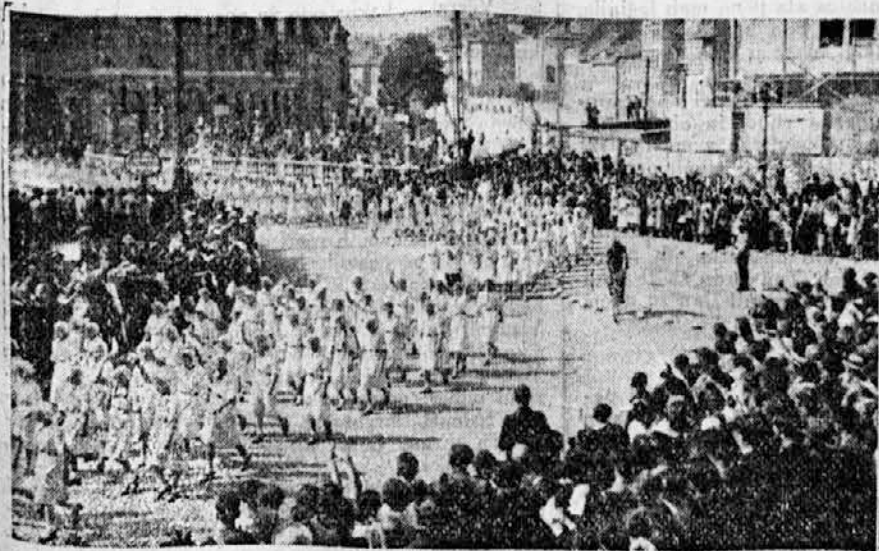
skem vprašanju bo pododborna dobil od zastopnikov glavnih begunskih organizacij v Evropi.

Konference se udeležujejo zlasti zastopniki Judov z vsega sveta, med njimi so izredno številni avstrijski in nemški Judje. Ti so zelo razočarani nad dosedanjim potekom konference in so na sinočnem banketu delili zastopnikom raznih držav spomenice, v kateri utemeljujejo svojo zahtevo, naj vse države, zastopane v mednarodnem odboru, takoj določijo, koliko Judom bodo dovolile naselitev na svojem ozemlju.

Ministrski predsednik spet v Beogradu

Beograd, 8. julija. m. Davi se je vrnil s svojim spremstvom iz Južne Srbije ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović, ki je prisostvoval raznim slovesnostim ob priliki blagoslovitve temeljnih kamnov za več gimnazijskih poslopij ter otvoritve nove vodnoelektrične centrale na reki Treski. Ob enem s predsednikom vlade se je v Beograd vrnil tudi minister dr. Miha Krek.

Z veličastnih manifestacij ob mednarodnem mladinskem taboru v Ljubljani

Mladci in mladenke v sprevedu — naš up in naša nada

Načrt za manjšinski statut v ČSR bo izdelan 21. julija

Praga, 8. julija. o. Iz vladnih krogov poročajo, da bo manjšinski statut za uredbo o uradni rabi manjšinskih jezikov, katero izdelujejo vladni strokovnjaki, pripravljen 21. julija. Vlada namerava manjšinski statut tedaj predložiti poslanski zbornici, če se bodo pogajanja z zastopniki manjšin in z raznimi opozicijskimi skupinami ugodno iztekla.

Predsednik vlade dr. Hodža je na včerajšnji ministrski seji poročal vladi o razgovorih, ki jih je imel zadnje dni z zastopniki manjšin in opozicijskih strank, predvsem z voditeljem Slovakov Hlinkom. Popoldne je dr. Hodža sprejel zastopnike čeških Nemcev Hundta, Petersa in Roscheja. Razgovore z njimi bo nadaljeval ves ta teden, tudi v nedeljo, in se zato ne bo mogel udeležiti slavnosti na Slovaškem.

Praga, 8. julija. m. Voditelj sužetskih Nemcev Konrad Henlein je včeraj odpotoval s svojo ženo v Berlin. Vodstvo te stranke zatrjuje, da ta Henleinov obisk nima nikakega političnega značaja. Pravijo, da je Henlein odpotoval v Berlin le na mednarodno obrtno razstavo.

